

ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Δελτίο Τύπου του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγείας, Νευροεπιστημών και Ιατρικής Ακριβείας «ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ» (ΕΠΙΨΥ) για τη σχολική ζωή των εφήβων στην Ελλάδα

Το ΕΠΙΨΥ συνεχίζει τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της «Πανελλήνιας έρευνας για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων-μαθητών» (Έρευνας HBSC/WHO) με την ενότητα «Οι Έφηβοι στο Σχολικό Περιβάλλον»

Οι έφηβοι περνούν ένα σημαντικό μέρος της καθημερινότητάς τους στο σχολείο. Όπως έχει τεκμηριωθεί από πλήθος ερευνών, ένα θετικό σχολικό περιβάλλον μπορεί να αποτελέσει προστατευτικό παράγοντα για την ανάπτυξη και τη διαμόρφωση της προσωπικότητας του εφήβου ενώ αντιθέτως ένα προβληματικό σχολικό περιβάλλον οδηγεί συχνά σε χαμηλή ικανοποίηση από τη ζωή, εκδήλωση ψυχοσωματικών συμπτωμάτων και εμπλοκή σε συμπεριφορές υψηλού κινδύνου, όπως η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Το ΕΠΙΨΥ κρίνει σκόπιμο να ενημερωθούν οι εκπαιδευτικοί, οι πολιτικοί, οι οικογένειες των εφήβων και το ευρύ κοινό για τα ευρήματα της πανελλήνιας έρευνας στο μαθητικό πληθυσμό εφηβικής ηλικίας που διεξήχθη μέσα στο 2018 και που αφορούν τη σχολική ζωή των εφήβων στην Ελλάδα.

Ικανοποίηση από το σχολείο:

- Το 2018 **τρεις στους 5 εφήβους (60,0%) απαντούν ότι τους αρέσει το σχολείο**-ωστόσο η ικανοποίηση από το σχολείο **μειώνεται σημαντικά με την ηλικία των εφήβων**: ενώ οι 11χρονοι έφηβοι δηλώνουν ικανοποιημένοι από αυτό σε ποσοστό 78,4%, το ποσοστό στους 13χρονους μειώνεται σε 53,9% και στους 15χρονους σε 49,0%.
- **Ένας στους 9 εφήβους (11,2%) απαντά ότι δεν του αρέσει καθόλου** το σχολείο, τα αγόρια σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό (13,2%) συγκριτικά με τα κορίτσια (9,2%). Το αντίστοιχο ποσοστό αυξάνεται σημαντικά με την ηλικία των εφήβων από 5,4% για τους 11χρονους σε 12,6% για τους 13χρονους και 15,2% για τους 15χρονους. Διαχρονικά **από το 1998 στο 2018, το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν ότι δεν τους αρέσει καθόλου το σχολείο, σχεδόν διπλασιάζεται** από 5,9% σε 11,2%, με την αυξητική πορεία να είναι εντονότερη από το 2002 στο 2006.

Αίσθημα πίεσης από το σχολείο/ Φροντιστήρια και ιδιαίτερα

- Το 2018 ένας στους 3 μαθητές (31,8%) απαντά ότι νιώθει πιεσμένος από το σχολείο, σε υψηλότερο ποσοστό τα κορίτσια από ό,τι τα αγόρια (34,8% και 28,7%, αντίστοιχα). **Μεγαλύτερη πίεση από το σχολείο αναφέρουν οι μαθητές Γυμνασίου (38,5%) και Λυκείου (36,2%)** σε σύγκριση με εκείνους του Δημοτικού (19,9%). Σε σχέση με το 2014, το ποσοστό των εφήβων που δήλωσαν πιεσμένοι από το σχολείο, παραμένει σχεδόν αμετάβλητο αλλά σημαντικά **χαμηλότερο από τα αντίστοιχα ποσοστά της προηγούμενης δεκαετίας** (~40% για την περίοδο 2002-2010).
- Το 2018 ποσοστό 27,4% απαντούν ότι κάνουν **τουλάχιστον 3 ώρες την εβδομάδα φροντιστήριο ή/και ιδιαίτερα** για τα **μαθήματα του σχολείου**, με το ποσοστό αυτό αυξάνεται σημαντικά με την ηλικία των εφήβων -12,6% των 11χρονων, 22,2% των 13χρονων και σχεδόν οι μισοί 15χρονοι (46,2%). Ποσοστό 44,4% απαντούν ότι κάνουν τουλάχιστον 3 ώρες την εβδομάδα φροντιστήριο ή/και ιδιαίτερα για την εκμάθηση **ξένων γλωσσών**. Σε αντίθεση με τα φροντιστήρια/ιδιαίτερα για τα μαθήματα του σχολείου, υψηλότερο ποσοστό 13χρονων (59,2%) και 11χρονων (41,6%) από ό,τι 15χρονων (32,3%) αναφέρουν ότι κάνουν τουλάχιστον 3 ώρες την εβδομάδα φροντιστήριο ή/και ιδιαίτερα για εκμάθηση ξένων γλωσσών. Τέλος, ποσοστό 12,6% απαντούν ότι κάνουν τουλάχιστον 3 ώρες την εβδομάδα **καλλιτεχνικές δραστηριότητες**, τα κορίτσια σε υπερδιπλάσιο ποσοστό (17,2%) από τα αγόρια (8,0%) και χωρίς σημαντικές διαφορές μεταξύ των 3 ηλικιών.
- Το 2018 **όλα τα ποσοστά που αφορούν τα φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα που κάνουν οι έφηβοι είναι σημαντικά μειωμένα σε σχέση με την περίοδο 2006-2014**. Με την άνοδο του οικονομικού επιπέδου

(από το χαμηλό προς το υψηλό) αυξάνεται το ποσοστό των εφήβων-μαθητών που απαντούν ότι κάνουν φροντιστήρια/ιδιαίτερα για μαθήματα του σχολείου, ξένες γλώσσες και καλλιτεχνικές δραστηριότητες.

Υποστήριξη από συμμαθητές και δασκάλους/καθηγητές

- Το 2018 μόνον τρεις στους 10 εφήβους (29,2%) απαντούν ότι νιώθουν υποστήριξη από τους **συμμαθητές** τους, σε σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό τα κορίτσια (25,6%) συγκριτικά με τα αγόρια (32,9%). Κατά τη μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο και ακολούθως στο Λύκειο φαίνεται ότι η υποστήριξη που νιώθουν οι έφηβοι από τους συμμαθητές τους μειώνεται: από 37,8% στην ηλικία των 11, σε 27,5% στην ηλικία των 13 και 22,9% στην ηλικία των 15 ετών. Διαχρονικά, **από το 1998 στο 2006 το ποσοστό εφήβων που νιώθουν υποστήριξη από τους συμμαθητές τους μειώνεται σημαντικά** από 44,5% σε 32,3% και έκτοτε παραμένει σε σταθερά επίπεδα.
- Το 2018 μόνο δύο στους 5 εφήβους (39,6%) απαντούν ότι νιώθουν υποστήριξη από τους **δασκάλους/καθηγητές**, σε παρόμοιο ποσοστό αγόρια (41,3%) και κορίτσια (37,9%). Κατά τη μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο και ακολούθως στο Λύκειο φαίνεται ότι **η υποστήριξη που νιώθουν οι έφηβοι από τους εκπαιδευτικούς μειώνεται: από 60,9% στην ηλικία των 11 ετών, σε 34,4% στην ηλικία των 13 και 24,9% στην ηλικία των 15 ετών**. Διαχρονικά από το 2010 στο 2018 καταγράφονται αυξομειώσεις στο ποσοστό των εφήβων που νιώθουν υποστήριξη από τους δασκάλους/καθηγητές τους.
- Σε χαμηλότερο ποσοστό απαντούν ότι νιώθουν **αποδεκτοί από τους συμμαθητές του, οι έφηβοι χαμηλότερου οικονομικού επιπέδου**, συγκριτικά με τους συνομηλικούς τους μεσαίου και ανώτερου οικονομικού επιπέδου. Επιπλέον, με την αύξηση του οικονομικού επιπέδου των εφήβων-μαθητών φαίνεται να αυξάνεται και η υποστήριξη που απαντούν ότι λαμβάνουν από τους δασκάλους/καθηγητές τους.

Σύμφωνα με την **Άννα Κοκκέβη**, Ομοτ. Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών και Επιστ. Υπεύθυνη του Τομέα Επιδημιολογικών και Ψυχοκοινωνικών Ερευνών του ΕΠΙΨΥ, «*Η σημασία του σχολείου στη ζωή του εφήβου είναι ιδιαίτερα κρίσιμη, όχι μόνον ως περιβάλλοντος της εκπαιδευτικής διαδικασίας αλλά κυρίως λόγω του ρόλου που κατέχει στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη και κοινωνικοποίηση της ευαίσθητης αυτής ηλικιακής ομάδας*» προσθέτοντας ότι «*Παρά το γεγονός ότι η πλειονότητα των εφήβων είναι σε γενικές γραμμές ευχαριστημένοι από το σχολείο, μια σημαντική μερίδα τους, κυρίως στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, δεν αντλεί ικανοποίηση από αυτό και δηλώνει ότι δεν λαμβάνει υποστήριξη ούτε από τους συμμαθητές ούτε από τους εκπαιδευτικούς. Τα ευρήματα αυτά υπαγορεύουν την ανάγκη ανάπτυξης πολιτικών και παρεμβάσεων που θα έχουν στόχο τη βελτίωση της επικοινωνίας και των σχέσεων μεταξύ όλων των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας*».

Πηγή: Όλα τα παραπάνω στοιχεία προέρχονται από την έρευνα του ΕΠΙΨΥ με τίτλο «Πανελλήνια έρευνα για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων μαθητών» (Έρευνα HBSC/WHO). Η έρευνα διεξάγεται στο πλαίσιο του διεθνούς προγράμματος «Health Behaviour in School-Aged Children», τελεί υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας και επαναλαμβάνεται ανά τετραετία σε περισσότερες από 40 χώρες. Στην Ελλάδα πραγματοποιείται από το ΕΠΙΨΥ από το 1998 με την επιστημονική ευθύνη της Ομοτ. Καθηγήτριας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Ά. Κοκκέβη και παρέχει πολύτιμες πληροφορίες για τον τρόπο ζωής των εφήβων και τους κινδύνους που απειλούν την υγεία τους, συμβάλλοντας στην παρακολούθηση των υπό εξέταση συμπεριφορών και φαινομένων μέσα στο χρόνο, την παρακολούθηση της κατάστασης στη χώρα μας συγκριτικά με άλλες χώρες αλλά και στην αξιολόγηση σχετικών μέτρων και πολιτικών που εφαρμόζονται. **Στην έρευνα του 2018** συμμετείχε πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 3.863 μαθητών της ΣΤ' Δημοτικού, της Β' Γυμνασίου και της Α' Λυκείου από 238 σχολικές μονάδες. Διενεργήθηκε με την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας. Κατόπιν γονικής συναίνεσης, οι μαθητές απάντησαν σε ανώνυμο ερωτηματολόγιο που χορηγήθηκε ομαδικά στις τάξεις του δείγματος χωρίς (ή με διακριτική) την παρουσία των εκπαιδευτικών. Η έρευνα του 2018 χρηματοδοτήθηκε μερικώς από τον ΟΚΑΝΑ και την Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Προαγωγή της Γνώσης στις Ψυχικές Διαταραχές».

Πληροφορίες : Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας, Νευροεπιστημών και Ιατρικής Ακρίβειας «ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ» (ΕΠΙΨΥ) www.epipsy.gr

E-mail: erevna.hbsc@epipsy.gr /Τηλ: 210 6170 -840, -849, -844